

RĂZBOIUL DIN AFGANISTAN

„Sunt experiențe distrugătoare pe care nu le mai poți reda. Te amuțesc și nici vorbă să te stimuleze. Acel *catharsis*, oho, de care vorbeau anticii, grație căruia, chipurile, ai ieși din calvar deplin regenerat, nu mai funcționează. Constați mai întâi mirat, pe urmă din ce în ce mai vlăguit, semn al resemnării care se așază peste tine ca o piatră tombală, că nu mai ești în stare să scoți un sunet, să legi două cuvinte, să îngaimi ceva, orice. Mușii sunt de aceea cei mai nefericiți pământeni. Ei se plimbă printre noi și din când în când ne aruncă priviri nedumerite deoarece nu pot înțelege cum de noi putem sporovăi atât...”

Cam așa obișnuia să vorbească Petruș Cristian în clipele în care se simțea în apele sale, iar interlocutorul părea dispus să-l asculte. Dacă acesta se nimerea să fie de gen feminin atunci sufletul său primea un supliment de calorii, iar limba română folosită devenea din ce în ce mai elaborată. Aparatul său vocal răsuna ca un instrument dintr-o orchestră simfonică, perfect acordat și de cea mai bună calitate. Sunetele emise, sunete care formau cuvinte, voiau să pună stăpânire pe auzul și mintea femeii care, dominată, lăsa impresia că nu va ieși niciodată de sub vraja sa.

– Dumneavoastră ați trăit vreodată așa ceva? l-a întrebat ea totuși cu o ușoară rețineră în glas deoarece nu dorea să-l încurajeze și astfel să nu mai scape de el.

– Nu, mulțumesc lui Dumnezeu, dar în ultima vreme parcă mă paște... Vă dați seama, doamnă, eu de mai bine de trei decenii – ce pompos sună! – stau în fața foi de hârtie și sap acolo numai eu știu cum... Nenorocirea noastră, a muritorilor, este de fapt aceea că ne considerăm veșnici. Și un scriitor

respectă același tipar. Nu se crede fără moarte, dar e convins că până în ultima clipă va tot scrie, că nu-l va opri nimic, că nimic nu va fi în stare să-l gonească de la masa de scris. Este cea mai păguboasă iluzie. Așa cum mor fotbalistii în picioare fiindcă vine momentul când se retrag din competiție, asta o știu dintr-o carte a unui gazetar sportiv de pe vremuri, Ioan Chirilă, tatăl puștiului de la *Vama*, așa și autorii nu scapă de decizia destinului. Nu mor, dar îi lasă puterile. Nu mai produc nimic, nu mai pot să lege, cum v-am spus, două cuvinte și, Doamne, ce inutile se simt, spun că degeaba mai fac umbră pământului, de parcă până atunci umbra lor așternută ar fi fost de vreun folos... Unii nu se mai trezesc din beție, alții, otrăviți de narcisism, își iau în brațe cărțile vechi și le recitesc de o mie de ori... Nici unul nu e în stare să priceapă că până aici i-a fost și că, dacă ani și ani a slujit interesele scrisului și ale vorbitului, de acum încolo trebuie să învețe și meșteșugul tăcerii. Nu-i intră în cap așa ceva. Nici mie nu-mi intră fiindcă sunt cap sec.

– Mă scuzați, mă grăbesc, am ore...

Femeia vru să se ridice de pe scaun, dar bărbatul, luându-i-o înainte, îi frână mișcarea, după care se așezară din nou, pregătiți parcă de o nouă rundă a conversațiilor.

– Sunteți o ființă foarte delicată, spuse el. Știți, e o vorbă în franceză, *par délicatesse j'ai perdu ma vie*, oho, nu cred că e cazul aici, cu noi, dumneavoastră nu veți pierde nimic, eu deja am pierdut... Însuși faptul că folosim când ne adresăm unul celuilalt persoana a doua plural arată că ne aflăm la adăpost. Am îndrăznit odată să vă spun pe nume, Luiza, și m-ați corectat imediat. Foarte bine ați făcut, vă felicit, adăugă el și râse gros, cu o rezonanță vulgară.

Pe femeie o chema Luiza Georgescu, dar acest Georgescu era căpătat în urma căsătoriei cu Ion Georgescu, locotenent colonel în Ministerul Apărării. Numele ei de domnișoară era Luiza Ruset și de cele mai multe ori când se prezenta spunea Luiza Ruset Georgescu, un nume destul de lung și chiar incomod, dar care avea o sonoritate plăcută și în cele din urmă de-a dreptul suavă. Pe Petruș îl tulburase adânc numele, care

întreaga parcă toată înfățișarea ei. Avea un aer nefiresc de juvenil. După ce aflase și câți ani are, patruzeci și unu, aceasta în urma unor întrebări bine ticluite, admirația lui a crescut. Nu i-ar fi dat mai mult de treizeci, și după ce a mai și aflat că are băiat la liceu a căzut într-o rână. Dezechilibrul era lesne de înțeles întrucât de la tânăra pe care o vedea și în același timp o visa, la femeia matură, cu responsabilități familiale, trecută, cum ar veni spus, prin viață, distanța era uriașă. La început așadar a fost descumpănit, pe urmă însă, mai ales că datorită planului imaginativ femeia din fața lui era și nu era reală, și-a revenit, iar întâlnirile lor au rămas tot prilej de dulci visări în mrejele cărora se scufunda cu larghețe și inconștiență. Nicio dată nu-și închipuise că ar putea avea vreun contact intim cu ea, ceea ce pentru el era ceva cu totul neobișnuit deoarece nu fusese femeie pe care cunoscând-o să n-o dorească și să nu-și imagineze tot felul de secvențe rușinoase. Dar Luiza era altceva, ceva la urma urmei desuet, dar cu atât mai stimulat. Între ei doi diferența de vârstă era apreciabilă. Douăzeci de ani și un pic atârnă ca o piatră de moară, mai ales dacă bărbatul e deja obosit, iar femeia răutăcioasă urmărește să-l chinuiască puțin. Dar Luiza niciodată nu ar fi făcut una ca asta. Puteau rămâne prieteni și doar atât, chiar dacă, spune gura poporului, între bărbat și femeie nu poate exista prietenie și până la urmă tot își vâă Necuratul coada. „Coadă” lui Petruș dormita însă în pantaloni și nu avea nici o tresărire. Oricum, femeia din fața lui nu era oricine, ci tocmai, să vezi sau să auzi și să nu crezi, învățătoarea fetiței sale. Cu ani în urmă situația aceasta ar fi fost ultima dintre milioanele de ipostaze în care s-ar fi putut recunoaște. Îi plăcuse mereu să se joace cu focul, adică propunea ceva, proiecta, dădea cu banul, o fi așa, n-o fi? Dacă prevedem nu-i așa că și prevenim? Și eu mă joc de-a viitorul fiindcă mor de curiozitate să știu ce va fi cu mine peste un anumit număr de ani. Dar pe de altă parte scormonirea aceasta nu face bine și nici vorbă de prevenire... Germeii sunt însă întărâtați, excitați, scoși din coacerea lor și, în loc să primești ceea ce poate ai merita, te pomenești cu ditamai surpriza. Viața

mea, cugeta Petruș în fața unui pahar cu vin, viața mea... Unde am sperat că voi ajunge și unde am ajuns! Spun înțelepții că Domnul, dacă e săcâit de rugămințile noastre, ajunge să ni le împlinească, dar felul în care le aduce la îndeplinire este atât de neașteptat, încât mai bine lipsă decât cu darul pe masă, care te îngrozește...

Cam așa fusese și cu el. Vine o mână de Sus și le șterge pe toate, șterge tabla până atunci înțesată de mângălituri, tot ce a fost nu mai e, a rămas doar întinderea albă sau neagră a destinului. Și brusc plesnește o dată harapnicul, și mai plesnește o dată, de două ori, de trei ori, lemnul tablei de scris este însă tocmai pielea ta, rănila lăsate de bici sângerează, nici măcar nu ai cum să te întorci ca să aduni picurii prețioși și să-ți umezești apoi buzele ca într-o împărtașanie din tine însuși... Luați, beți, acesta e sângele meu, al legii celei noi, și așa și pe dincolo... Dar eu am băut, conchidea Petruș. De multe ori fusese tentat să-i spună Luizei povestea vieții lui, dar de fiecare dată când își lua avânt ceva se așeza în cale și-l oprea din drum. Inhibiția era salutară. Când se deștepta, mulțimea tuturor sfinților că l-au făcut să se abțină. În cele din urmă, se hotărâse totuși să-i dea o carte. Măcar ca în locul discursului înlăcrimat să fie paginile unui roman și dacă, Doamne ferește, femeia ar fi citit și ar fi bănuț că tot ce pune el acolo pe hârtie e adevărul gol-goluț, atunci ce s-ar mai fi fandosit, vai, vai, cum puteți să credeți, oare nu știți că scriitorul e cel mai mare mincinos, o fi făcând-o el pe sincerul, dar de fapt inventează ca nimeni altul, scornește, minte de îngheață apele, dar minte cu talent, ha, ha... Vai, vai, cum puteți să credeți că eu sunt acela din roman? Oricum, situația ar fi fost jenantă, femeia, stingherită de aerele lui de superioritate, el gălăgios, dar pe dinăuntru prăbușit fiindcă nu e în stare să recunoască adevărul, da, eu sunt personajul din carte, eu am mărturisit... Luiza însă, după ce a primit cartea și i-a mulțumit, a lăsat timpul să treacă și nu a deschis nici un fel de discuție. Petruș se perpelea. O fi citit, n-o fi citit? Cert e că romanul respectiv nu a modificat cu nimic raporturile dintre ei. Erau tot niște cunoștințe care se respectă,

care nu renunță la pronumele de politețe, care nu-și permit familiarisme. Colegii ei de școală îi mai vedeau la o cafea, dar nici unul, oricât de răutăcios, nu a lansat vreo bârfă. Ce puteau la urma urmei să facă cei doi? Decât să discute despre fetiță, singura punte care se stabilește între părinte și cadrul didactic. Amândoi uită că sunt totuși oameni și se confundă cu demnitatea care-i reprezintă. Femeia nu mai e femeie, ci dirigintă, bărbatul nu mai e bărbat, ci tată. În fața ceștilor de cafea, cu toate că apar acele clipe de stânjeneală când parcă nu mai au ce să-și spună sau ar vrea să spună ceva, dar se simt jenați și aleg, fir-ar să fie, tăcerea, ei nu abdică de la rolul din societate. Ea, bunăoară, se dezmeticește repede și începe să vorbească despre noile metode în educație pentru realizarea unui învățământ interactiv, tocmai a citit așa ceva într-o revistă franțuzească de specialitate, el pe de altă parte își amintește că a fost în tinerețe profesor și se chinuia groaznic cu elevii obraznici, neascultători, care parcă-i făceau în ciudă observând cât de neajutorat este... Dar asta a fost, doamnă, odată... Pe urmă am renunțat la catedră și am ajuns traducător într-un institut tehnic, abia apoi redactor, dar asta după revoluție, ehe... Știți unde? La „România liberă”... Octavian Paler era director onorific, s-a întors în același jilț cu mare pompă după ce, ca urmare a tezelor ideologice din vara lui 1983, fusese mazilit. Paler? Luiza Ruset a auzit de numele acesta, de fapt i-a și cumpărat niște cărți, da, da, a citit, parcă un titlu suna cam așa: *Rugați-vă să nu vă crească aripi*; soțul ei era un admirator constant al autorului. Fiindcă-l amintește pe soț, Petruș se simte ca sub un duș rece. Dialoghează cu sine însuși pentru a-și reface echilibrul interior. Alo, domnu’, femeia asta e măritată, ai uitat? Tu ești într-un rahat fără margini și-ți mai permiți s-o faci pe cocoșul?

Când s-a întâlnit ultima dată cu ea, au vorbit alandala, în orice caz fetița fusese oarecum pusă pe linia de plutire după câteva săptămâni în care refuzase să meargă la școală, dar nu erau excluse recidivele. Luiza nu rata nici un prilej s-o laude spunând că este un elev supradotat și așa mai departe, el a ascultat cu interes sau mimând interesul. Mai degrabă i-ar fi

convenit ca ea să vorbească despre cartea lui, am citit un capitol, uitați care e părerea mea, părerea însă nu mai venea... Din cauza aceasta avea insomnii. Vai, ce tâmpenie am făcut! De ce i-oi fi dat-o? Acolo sunt și chestii porno, iar ființa aceasta, de la o poștă se simte, nu agreează asemenea derapaje... Este o fată de modă veche, cu o educație ireproșabilă, crescută la școala lui Alecsandri, Vlahuță și Sadoveanu, pe care cu siguranță că literatura obscenă o oripilează și dacă vede undeva în pagină cuvântul pulă sau pizdă se înroșește toată, vai, vai... Dar în ziua următoare își schimbă părerea. N-o mai vedea pe femeie drept o romanțioasă incurabilă, ci chiar o arunca în extrema cealaltă, considerând-o experimentată, și doar el, naiv și rușinos, se poate teme de ceva trecut de celălalt rapid cu vederea. O privea cu ochii îndrăgostitului care platonizează, atât de absorbit de obiectul contemplației sale, încât a și uitat că are un corp care eventual își poate cere drepturile. La masă cu ea nu a îndrăznit să bea nici un pahar nu fiindcă s-ar fi temut că îl poate cataloga într-un anume fel, ci pur și simplu nu a avut nevoie de băutură. Trăia o stare rarisimă pe care o putea înrudi în plan fizic cu ceea ce astronauții numesc imponderabilitate. Era în fața ei UȘOR. Materiile grele fuseseră evacuate și rămăsese un contur care nu adăpostea decât gânduri fără prihană. Și totuși, în ziua aceea, pe neașteptate, femeia aduse în discuție ceea ce-l preocupa cel mai mult. Cartea... Petruș a tresărit de parcă nu ar fi fost vorba de el.

– Să știți că eu nu am citit-o, doar am răsfoit-o puțin, dar soțul meu a parcurs-o de la un capăt la altul. I-a plăcut.

El se îmbujoră și parcă-și îndreptă puțin umerii.

– Sunt niște treburi acolo pe care în alte vremuri cenzura le-ar fi tăiat.

– Credeți că fetița dumneavoastră, când va fi mare, vă va citi? Se va mândri cu tatăl ei?

Întrebarea veni ca un trăsnet.

– Nici nu-mi pun problema într-un asemenea fel, ripostă bărbatul. Într-adevăr, recunosc, e un risc, dar ce să-i faci, așa e când te-ai ocupat cu așa ceva și nu ai mai putut da înapoi. De

multe ori mi-am zis că un autor, dacă iese în public, ar trebui să poarte mască. Poate are cititori pe care i-a supărat și, ca să nu sufere represalii, e bine să se ascundă. Evident, este o părere deplasată, dar ciudat, când știu că cineva a citit ceva scris de mine, pur și simplu nu pot să dau ochii cu persoana respectivă. Foarte ciudat...

– O să se strice vremea, o să se închidă școlile, dumnea-voastră aveți o familie ciudată...

Urmau să se despartă, despărțire pe care, totuși, o dorea deoarece după ce femeia s-ar fi îndepărtat, s-ar fi întors în cârciumă și ar fi băut vârtos. Orașul, la ora aceea, nu era aglomerat. Majoritatea plecaseră la lucru, iar cei care o flendurau erau fie pensionari, fie pierde-vară care nu-și găseau liniștea. Iarna, într-adevăr, amenința să se răzvrătească. Un colț de cer din ce în ce mai cenușiu aduna acolo armate de nori care pregăteau invazia. În tubul termometrului mercurul scădea diviziune cu diviziune. Era un fel de cursă descendentă care nu s-ar fi oprit decât mult sub zero grade. Frigul părea cumva să-i întărească dezamăgirea. Știa că femeia aceasta nu va fi niciodată a lui și ceea ce pe altul l-ar fi înveninat, lui însă îi accentua starea de imponderabilitate. Să visezi la cineva inaccesibil, nimic nu e mai frumos pe lume. Este iubirea care se purifică de la o zi la alta până nu mai rămâne decât o adiere care vestește dulceața celui altă țărâm. Te dematerializezi, te dezindividualizezi, îl găsești în tine pe acela despre care până atunci nu ai avut habar. Da, murmură Petruș, aceasta-i iubirea și dacă la celălalt capăt al vibrației care pleacă din inima ta se află femeia la care aspiiri, ea cu siguranță simte și împreună alcătuiți o rezonanță care înfioară sferile. Rahat cu perje, bolborosi imediat și o luă iute la picior. Gânduri de acest fel formau zestrea ființei sale de odinioară. Dar el nu mai era nimic din ce fusese. El trăia din amintiri care nu-l lăsau să moară. Dacă acestea unduiau sau șfichiiau ca niște bice, aceasta însemna că e încă viu. Dar ce să mai faci cu viața? De fiecare dată când se întâlnea cu Luiza voia să-i spună tot ce are pe suflet, tot ce-l apasă, tot ce

reprezenta tabloul vieții sale din ultimii ani. Odată se agățase disperat de ea, dar în ultima clipă deviasese discursul.

– Ruset..., exclamase el. Ce nume frumos aveți! Nu-i așa că vine de la Rosetti? În secolele XVII, XVIII au urcat în țările române mulți greci care au mai descleiat puținile și șuncile acestui neam nărod. Secolul XIX a fost al francezilor și așa am ieșit și noi la lumină, că altfel umblam precum cârțițele pe sub pământ...

Hodoronc-tronc... Femeia se uita la el ca la un marțian. Ea habar n-avea ce e cu Ruset și nici nu dădea atenție vreunei mlădițe din arborele genealogic. Domnul acesta însă o zgândărea și nu o lăsa în pace. Trebuia într-o bună zi să-l pună la punct. Dar pe de altă parte îi era și milă de individ. Apoi mai era și fetița, nevinovată ca orice copil care se trezește aruncat în lume și nu mai are drum îndărăt. Săracii copii! Luiza se măritase foarte tânără fiindcă viitorul ei soț, pe atunci doar locotenent, se îndrăgostise fulgerător și nu pregetase o clipă. S-a dus la părinții ei care lucrau pe vremea aceea în fabrică și a cerut-o de nevastă. Luiza a fost atât de mirată încât nu a mai putut să se împotrivească. Dar toate astea au fost odată... Odată ca niciodată... Când a plecat atunci de la întâlnire a simțit că bărbatul rămas în urmă o privește, dar nu a îndrăznit să schițeze vreun gest prin care ar fi dat de înțeles că ar dori să se întoarcă spre el. Doar în sinea ei a murmurat: Doamne, ce o să se întâmple?

Petruș Cristian era o persoană lipsită de simțul acțiunii și tot ceea ce ar fi putut face era transferat într-un plan retrospectiv, supus unor analize nimicitoare. Nu mai avea nici o țintă și era din ce în ce mai sigur că s-a încarnat în personajele sale. Scrisese și el ca tot omul, dar uite că în cazul lui literatura își arătase colții. Ceea ce părea mort între niște coperti de carte se trezea la viață și mușca din autorul imprudent. Fantasmele lui, ca niște strigoi, ieșeau din mormântul literelor și, având nevoie de sânge, se năpusteau asupra creatorului lipsit de apărare. Ca să se apere totuși, se întorcea la masa de scris. Era un cerc vicios. Producea ceva care mai târziu îl parazita. Da, da, da,